

Portrait of a man in a military uniform, looking down at his hands.

IN MEMORIAM

Predsednik Republike i Vrhovni komandant oružanih snaga Jugoslavije

JOSIP BROZ TITO

PREDANI BORAC NAŠE REVOLUCIJE

Smrt druga Bubnja, visokog vojnog rukovodioca i predanog borca naše revolucije, predstavlja težak gubitak za sve naše narode, za Savez komunista, a posebno za Jugoslavensku narodnu armiju, kojoj je posvetio sav svoj život. Drug Bubanj je svojim izuzetnim zalaganjem i sposobnošću, kao načelnik Generalštaba JNA i član Savjeta narodne odbrane Predsjedništva SFRJ, dao krupan doprinos izgradnji sistema opštenarodne odbrane i svestranom jačanju odbrambene sposobnosti naše socijalističke zajednice. Lik vojnika i revolucionara Viktora Bubnja sačuvaćemo u trajnoj uspomeni.

Sekretar Izvršnog komiteta CK SKH

JOSIP VRHOVEC

VOJNIK ŠIROKIH POLITIČKIH POGLEDA

Nije bežao od gorkih i oporih istina života i klasne društvene borbe. U takvim trenucima nije stajao zbunjen ni pokoleban. Verom u Partiju i Tita, sposobnošću marksiste, žarom revolucionara, znao se uvek oboruzati ne samo čvrstim načelima vojnika, već i širinom političkih pogleda. U borbenom stroju nalazio je pravo mesto, kao pravi komunist.

Svoje golemo iskustvo ratnika i komandanta, svoje kritičko poznavanje vojne nauke, stvaralački je ugrađivao

u naš koncept opštenarodne odbrane. Nije to bio skolastički poziv vojnog teoretika, ni izokrenuta strast profesionalnog vojnika, već neugasivi žar revolucionara koji je velikodušno radio na sektoru kamo ga je Partija poslala. Bio je vojnik da bi služio miru.

Govorio je o ukupnoj jugoslovenskoj slobodi kao jedino mogućoj sintezi i garanciji pojedinačne slobode svakog našeg naroda, svih naših naroda i narodnosti združenih zajedno. Bio je jednako poštovan od svojeg hrvatskog naroda, kao i od svakog naroda i narodnosti naše socijalističke zajednice. Nikad ništa nije tražio za sebe. Bio je uvek spreman da pruži sve — svojoj Partiji i svojoj domovini.

General armije NIKOLA LJUBIČIĆ

REALIZATOR TITOVE KONCEPCIJE

Umio je svojim ličnim primjerom i neumornim radom da stalno podstiče stvaralačku inicijativu i napore svojih saradnika na neprekidnom traganju za boljim, savremenijim i temeljnijim rješenjima. Ogromnom snagom volje, visokom disciplinom i odgovornošću komuniste i starješine, kao i vanrednim organizacijskim sposobnostima, stizao je, pored svih svojih poslova u Generalštabu, da razgovara sa komandantima i vojnicima, omladinom i ratnicima, pitomcima vojnih škola i samoupravljačima — da čuje i osjeti njihovo mišljenje i raspoloženje i da im neumorno objašnjava zakonitost koncepcije opštenarodne odbrane samopravnog socijalističkog društva.

On je, u svim susretima sa ljudima, snagom naučnih argumenata prenosio na njih sopstveno revolucionarno uvjerenje u nepobjedivost naših naroda, jedinstvenih, moralno-politički čvrstih i odlučnih da brane svoja socijalistička ostvarenja. U tim bezbrojnim susretima, on je, na njemu svojstven način, snažno pokretao ljude na neumoran rad i nesebično zalaganje u učenju, na stalno širenje horizonata znanja, posebno u oblasti vojne vještine. On je vaspitavao i bodrio. Vjerovao je u ljude i oni su njemu vjerovali. Učio je vojnike i starješine i sam se od njih učio.

U bogatim iskustvima našeg narodnooslobodilačkog rata i revolucije, u bratstvu i jedinstvu i ravnopravnosti

naših naroda i narodnosti, u vodećoj ulozi radničke klase, vidio je neiscrpnu snagu i na njima temeljio svoje teorijske poglede i praktičnu aktivnost u ostvarivanju koncepcije opštenarodne odbrane.

General-potpukovnik NIKOLA PEJNOVIĆ

BRILJANTAN STRATEG I VOJNI STARJEŠINA

Prevremena i iznenadna smrt general-pukovnika avijacije Viktora Bubnja, načelnika Generalštaba JNA, predstavlja težak gubitak za naše oružane snage, u prvom redu, ali i za Savez komunista i našu jugoslovensku zajednicu u cjelini. Vijest o njegovom tragičnom kraju izazvala je u našoj najširoj javnosti snažan osjećaj uzbuđenja i toplog saučešća njegovoj porodici, drugovima i cijeloj Armiji. I međunarodna javnost, naročito vojna, reagovala je s prijateljskom pažnjom i razumijevanjem za težinu našeg gubitka.

General Viktor Bujanj nalazio se na dužnosti načelnika Generalštaba JNA svega tri godine i za to vrijeme koncipirao je i realizovao nekoliko krupnih projekata, koji će u razvoju naših oružanih snaga predstavljati doprinos trajne vrijednosti. U teorijskoj i praktičnoj razradi naše odbrambene koncepcije došla je do punog izražaja snaga njegove ličnosti, talenat vojnika, borbeni žar stvaraoca i entuzijazam revolucionara.

Svakom pripadniku naših oružanih snaga i svakom našem građaninu imponovao je snagom vlastitih uvjerenja, svojom bezgraničnom vjerom u odbrambenu snagu svih naših naroda, naše radničke klase i, na prvom mjestu, naše omladine.

S bogatim iskustvom Titovog ratnika i sljedbenika često je isticao i upozoravao da je snaga naše odbrambene koncepcije pre svega u politici koja brani i zastupa interese radnih masa, u bratstvu i ravnopravnosti svih naših naroda, u njihovom jedinstvu danas i sutra oko životnih ciljeva našeg unutrašnjeg razvoja i međunarodne orijentacije. Iskreni privrženik jugoslavenskog socijalističkog patriotizma, ni za momenat nije previđao da se on sastoji od rodoljublja svakog našeg naroda i narodnost, od zajedničkog življenja u sistemu našeg samoupravnog socijalizma, od

svijesti i volje svakog našeg čovjeka i od njegove odlučnosti da brani vlastito slobodno tle i sve vrijednosti koje danas gradi i koje su gradile i branile generacije njegovih predaka kroz tešku i krvavu istoriju svakog našeg naroda. Duboko je shvatio da retrogradne tendencije separatističkog nacionalizma, ili centralističkog unitarizma ugrožavaju snagu naše odbrambene koncepcije i sa indignacijom i prezirom se odnosio prema njihovim protagonistima. To mu je obezbijedilo visok ugled i poštovanje u svim sredinama našeg društva.

Pokojni Viktor Buban, vojni pregalac u domenu prakse i u teoriji iskazao je sebe kao nemirnu stvaralačku prirodu, koja je neprekidno tragala za novim i boljim koja se nikad nije mirila sa dostignutim kao ostvarenim idealom. U stalnom stvaralačkom grču i naponu, u neprekidnom kontaktu i živom dijalogu sa svojim saradnicima, komandantima svih nivoa, oficirima i vojnicima različitih jedinica i ustanova, on je sa jednakom pažnjom prenosio svoje poglede i ubjeđenja i istovremeno i bio spreman da sasluša protuargumente i tolerantno primi kritiku upućenu i njegovoj ličnosti. Nastupao je neposredno, jednostavno i iskreno, odbacujući svaku frazu koja zamagljuje misao, svaku pozu i teatralnost.

Njegovom nemirnom duhu strasnog revolucionera i istraživača naročito je smetao svaki birokratski dogmatizam, beživotni šablonizam i usko sektaštvo, kao i svi pokušaji kanoniziranja žive i stvaralačke ljudske misli koja u svom razvoju ne priznaje granice prostora i vremena. Stil njegove usmene i pisane riječi odisao je takvim svojstvima, ostajući uvijek originalan i nesvakidašnji.

Iako je izišao iz tehničkog vida naših oružanih snaga, na tehniku nije gledao kao na opsjenarsku svemoguću snagu, već je, dijalektom svoje misli, vitalnost naše koncepcije sagledavao u stvaralačkoj sprezi tehnike i žive sile, operativne armije i teritorijalne odbrane, oružanih snaga i naroda u cjelini. Njegovom opredjelenju je jednako bilo strano svako idolopoklonstvo prema tehnici i nihilistički odnos prema njoj, kao suvišnom i opterećujućem faktoru naše sveukupne moći.

Viktor Buban nam ostaje u vječnoj uspomeni kao veliki čovjek, predani komunista, briljantan strateg i vojni starješina, plodan teoretski stvaralac, čije zasluge će nadživjeti njegovo fizičko nestajanje.

ODNOS STRATEGIJE, OPERATIKE I TAKTIKE

Podjela ratne vještine na strategiju, operatiku i taktiku, tri međusobno vrlo povezana područja teorije i prakse oružane borbe, za naše je uslove najbolje rješenje. Takvoj podjeli odgovara i naš sistem komandovanja. Vrhovna komanda je organ odgovoran za strategiju, komande armija i vidova i republički štabovi narodne odbrane — za sprovođenje i realizaciju strategijskih planova i operativnu upotrebu oružanih snaga, a raznovrsne taktičke i združene komande — za taktička dejstva.

Između strategije, operatike i taktike postoji čvrsta uzajamna *povezanost* i *ovisnost*. Ciljevi strategije ostvaruju se nizom različenih strategijskih i operativno-taktičkih dejstava oružanih snaga. S druge strane, planovi i ciljevi strategije su limitirani strategijskim i operativno-taktičkim mogućnostima i borbenim sposobnostima naših oružanih snaga. Prema tome, između pripremljenosti, operativno-taktičke sposobnosti oružanih snaga i strategijskih ciljeva moraju postojati ravnoteža i skladan odnos. Ako takve ravnoteže ne bi bilo, došlo bi do krupnih nedaća i neuspjeha u oružanoj borbi i ratu. Pri tome je vrlo značajno zapaziti da se taj sklad i ravnoteža moraju stalno uspostavljati i da sa promjenom nekog faktora dolazi i do promjene u odnosu — do potrebe za ponovnim uspostavljanjem ravnoteže na tim drugim osnovama. Naš je cilj da ukažemo na određene specifičnosti u odnosu koje postoje u našim uslovima unutar tih kategorija ratne vještine, a koje su izazvane, sem drugih razloga, i izborom specifične doktrine i strategije oružane borbe.

Očevidno je, i bez posebnog naglašavanja, da određene specifičnosti u odnosima kod nas moramo očekivati već i zbog toga što su naša odbrambena doktrina i naša strategija oružane borbe kao teorije koncipirane i zasnovane na korišćenju bogate riznice klasične vojne nauke i na našem sopstvenom prilogu teoriji i praksi oružane borbe.

Prilikom teorijskih izučavanja i razrade teorije i prakse oružane borbe u nekoliko zadnjih godina, naročito izvanredno korisnih iskustava stečenih na manevru i drugim mnogobrojnim vježbama u 1970. i 1971. godini, uvidjeli smo da nije riječ o nekim malim, sporednijim specifičnostima koje se mogu nakalemiti ili dodati staroj strategiji, operatici i taktici, do tada važećim u našim oružanim snagama, već obrnuto, da je prevashodno riječ o stvaranju novih teorija i nove prakse oružane borbe, vrlo često originalnih po sadržini i postupku, a da su predstojeća teorija i praksa samo dopuna i izraz kontinuiteta. Ta činjenica ponekad još pomalo i zbunjuje, jer kada je potpuno uvidimo i shvatimo, postane nam jasno da se nalazimo *pred mnogo većim poslom* nego što smo prvobitno očekivali.

Razumije se da na operatiku i taktiku presudno utiču zahtjevi strategije. Međutim, ne mnogo manji uticaj, osobito na području taktike, ispoljavaju i mnogi drugi činioци, na primjer: stepen borbene osposobljenosti, taktičko-tehničke osobine borbene tehnike u sastavu naših oružanih snaga i vjerovatnih agresora, karakteristike ratišta i slično.

S obzirom na sve to, mogu se približno definirati slijedeće osnovne karakteristike odnosa između strategije, operatike i taktike:

Odnos između strategije i operatike može se postaviti na većoj autonomiji operatike prema strategiji, tj. na većoj decentralizaciji odgovornosti i komandovanja, a odnosi između operatike i taktike obrnuto, — na njihovoj prisnijoj povezanosti, uz najveće podsticanje inicijative i samostalnosti u izvođenju borbenih dejstava.

U većini slučajeva naša strategija nema potrebe, niti bi to bilo korisno za njenu realizaciju, da suviše precizno i potanko određuje zadatke i načine operativnih dejstava. Karakteristike oružane borbe, kako je mi zamišljamo, dopuštaju da se realizacija na operativnom planu ostvaruje većom slobodom djelovanja i izbora ciljeva nego što je po klasičnoj vojnoj teoriji i praksi poželjno i moguće. Pri tome nije riječ prevashodno o tome da li se mogu ili ne mogu, s većom ili manjom preciznošću, unaprijed odrediti operativni zadaci našim većim združenim sastavima, već je bolje utvrditi — kada se, na primjer, radi o borbi s nadmoćnim protivnikom, ili o borbi protiv snažnih oklopno-mehanizovanih snaga agresora, velikih desanata i slično — šta daje veće rezultate: da li unaprijed čvrsto stvoreni shematizirani operativni plan i u štabu utvrđen borbeni poredak, ili gipka operativna odluka za koju je pripremljena grupacija spremna da na licu mjesta primijeni najbolje taktičke postupke, jer je očito da komandant koji se nalazi na položaju ima bolje uslove da vjerno procijeni situaciju i da iskrse probleme taktički najpovoljnije riješi.

U prilog takvih rješenja i postupaka govori i realna pretpostavka da ćemo u odnosu snaga često biti slabiji, a oružana borba protiv nadmoćnih snaga agresora zahtijeva mnogo veću gipkost, stalnu aktivnost taktičkih jedinica, izbjegavanje, sem u izuzetnim slučajevima, dugotrajnih borbi s jakim snagama agresora, u kom bi slučaju i naši gubici bili u nesrazmjeri s postignutim rezultatima.

Prema tome, za naše uslove je dovoljno da između strategijskog plana i operativnih dejstava postoji čvrsta zajednička *operativna ideja* sa samo grubo definiranim fazama operacija i odnosom ofanzivnih i defanzivnih radnji. To pravilo ima, dakako, i svoj izuzetak, kojim se potvrđuje. On se pojavljuje u slučajevima kada će biti moguće postići odlučne rezultate kroz planiranje jedne do dvije krupne operacije s jako naglašenim klasičnim karakteristikama taktičkih dejstava, u kom slučaju i postupci u odlučivanju moraju imati odgovarajući karakter.

Nasuprot takvom odnosu između strategije i operatike, veoma je poželjno, da bismo što bolje ostvarili naše ciljeve, postići što čvršću povezanost između operatike i taktike.

Logičnost ovakvog zahtjeva proizilazi iz toga što će se svaka naša operacija, u stvari, raščlanjivati na stotine malih, raznovrsnih, najčešće aktivnih taktičkih radnji, bez obzira na to da li je operacija zamišljena kao odbrambena ili ofanzivna. Stvoriti iz svega jednu cjelinu, povezanost u dejstvu po cijeloj dubini i širini jedne operativne zone i pri upotrebi vrlo različitih taktičkih sastava, moguće je samo uspješnim sinhroniziranjem svih taktičkih akcija, što nikako ne smije sputavati inicijativu, inventivnost i aktivnost starješina i komandi koje neposredno rukovode borbenim dejstvima.

Upravo ono što u posljednje vrijeme činimo na području modernizacije našeg komandovanja, i vodi tom cilju.

Oblikovanje teorije operatike i taktike koje odgovaraju osnovnim ciljevima strategije i njihova primjena u praksi mnogo su složeniji. Vrlo teško se može objasniti bogatstvo dejstava naše oružane borbe pridržavajući se samo klasične terminologije. Ako i ostanemo pri terminima »operacija«, »boj« i slično, moramo im dati *novi, naš* sadržaj. A biće, zacijelo, potrebno da postepeno, u duhu naše koncepcije i doktrine, obogaćujemo terminologiju u oblasti strategije, operatike i taktike.

Naše potrebe više ne zadovoljava suha i shematska teorijska razrada operativnih i taktičkih dejstava, veoma karakteristična za naša dosadašnja borbeno pravila, koja se uglavnom svodi na definiranje nekoliko borbenih napadnih ili odbrambenih radnji gdje se, na stari, klasičan način, odvojeno razmatraju odbrambena taktička

dejstva od napadnih, a borbeni poredak taktičke jedinice ukalupljuje svega u dvije-tri varijante. Ne zadovoljava nas, također, ni klasičan postupak pri donošenju odluke za neku taktičku radnju, ni organizacija rada štaba, vrsta, obim i način vođenja borbene dokumentacije itd.

Dva su razloga zbog čega nas ne zadovoljava klasičan pristup problemima oružane borbe. Prvi i važniji je u tome što takav način rada više nije u skladu sa zahtjevima naše koncepcije i načinom vođenja oružane borbe, pa nema više ni realnu osnovu da egzistira. A drugi, isto tako vrlo značajan, jeste u tome što su se bitno izmijenili borbeni i tehnički sistemi i njihove mogućnosti, pa su stvoreni potpuno novi uslovi za izvođenje borbenih dejstava, uslovi koji ne priznaju stare, klasične sheme.

Zato sa sigurnošću možemo reći da su danas dobri samo oni taktički i operativni postupci kopnenih snaga koji rješavaju problem oružane borbe u prostoru *u tri dimenzije, aktivnim i kombiniranim ofanzivno-defanzivnim dejstvima*.

Operatika i taktika su postale okvir za teoriju i praksu gdje se ostvaruje i široki oružani otpor naroda.

Naša operatika i taktika ne bi bile dobre kao teorije i još manje kao borbena praksa ako bi se bavile samo dejstvima oružanih snaga, bez uključivanja i uzimanja u obzir i svih drugih oblika oružanog i neoružanog otpora naroda.

Samo tako posmatrane one mogu pravilno definirati i iskoristiti sve izvore naše snage, izbjeći defetističke ocjene situacije, zasnovane samo na vojnotehnokratskom načinu razmišljanja, koje gube iz vida neiscrpne mogućnosti naroda u oružanoj borbi i otporu.

Samo u toj projekciji naša taktika može razraditi jednu *novu, mnogo bogatiju i sadržajnije teoriju*, u kojoj će naći mjesto stotine različitih taktičkih postupaka i načina dejstva, kao i vrlo vješto korišćenje svih uslova koje će neprekidno stvarati i nuditi cjelokupni općedobrambeni napori društva.

Što je najvažnije, samo s tako koncipiranom teorijom operatike i taktike možemo potpuno realizirati zahtjev strategije za pripremu odgovarajućih oružanih snaga i moralni standard te vojske.

Jedinstvo i usmjerenost pokreta i vatre izuzetno je značajna karakteristika. Taj stari, vječito važeći taktički princip, naša ratna vještina prilagođava karakteru i fizionomiji oružane borbe. Tumačeći ga pravilno, za naše prilike to, u prvom redu, znači *pokretljivu vatru koja prati manevarska dejstva jedinica*, a samo izuzetno planirani statičan sistem vatre i njemu potčinjen pokret.

Zato imamo pravo kada kažemo da su *oružja i vrste vatre* koji bi zahtijevali da se uspori pokret, aktivnost i brzina dejstva naših jedinica, koji bi ih orijentisali na *defanzivnost, u suprotnosti sa zahtjevima naše strategije*.

Izuzetan značaj te karakteristike zahtijeva da prilikom izbora naoružanja za naše oružane snage dobro pazimo šta prihvatamo i uključujemo u naše borbene sisteme, da li oružja koja kupujemo ili proizvodimo odgovaraju našoj operatici i taktici, ili će nas primorati da prihvatamo operativno-taktičke postupke koji idu naruku agresoru i njegovoj nadmoćnosti. To je razlog zašto je, sem ostalog, bolje da se, gde je god to moguće, oslonimo na našu proizvodnju i naše konstrukcije, a kupujemo samo ono oružje i borbenu tehniku koji se uklapaju u naš sistem oružane borbe.

Naša operatika i taktika moraju i u teoriji i u praksi dominantno mjesto i ulogu dati iznenađenju, dejstvima izvedenim na način koji neprijatelj ne očekuje i u vrijeme povoljno za nas.

Na tome naša strategija i gradi svoj princip o postepenom *preuzimanju inicijative* u vođenju oružane borbe i rata u cjelini.

Iznenađna dejstva, bilo po načinu bilo po vremenu, uz primjenu vješto smišljenih taktičkih postupaka, najviše nam garantuju uspjeh i obezbjeđuju najekonomičniji utrošak borbenih sredstava i čuvanje ljudskih života.

I obrnuto, sporost taktičkih i operativnih radnji, otkrivenost u pripremama, grupisanju snaga ili manevru za neku taktičku radnju, šablonizam u taktičkim i operativnim postupcima — po pravilu će dovesti do neuspjeha, a ako se ti nedostaci udruže s neobjektivnošću u ocjenjivanju naših mogućnosti, mogu u određenoj situaciji dovesti i do neuspjeha.

Dok će strategija imati dugoročne ciljeve i planove, dotle će operacija i taktička dejstva trajati kraće i imaće ograničenije ciljeve.

Sem izuzetno, operativno-taktička radnja ne bi smjela trajati dulje od vremena koje je, po objektivnom računjanju, potrebno agresoru da pripremi protivakciju i otpočne koncentriranu upotrebu svoje teške borbene tehnike. Kada kažemo »sem izuzetno«, mislimo na slučajeve kada će postojati mogućnost da se neutralizira takva neprijateljska tehnika i kada će opći odnos snaga biti povoljan po nas.

Značaj toga problema, koji će komandanti naših operativnih i združenih sastava morati katkad i pod vrlo teškim okolnostima rješavati da bi postigli uspjeh, još nije dovoljno sagledan u našoj armijskoj sredini. Mnogi primjeri iz taktičkih vježbi to potvrđuju.

Razlog tome je, vjerovatno, ne samo naša opterećenost starim, klasičnim taktičkim znanjem već i podsvjesni otpor velikim dodatnim

fizičkim i psihičkim naporima koje će morati učiniti svaka jedinica i starješine u toku borbe da bi neutralizirale snažnu vatru i tešku tehniku napadača. Ljudima leži, to je u njihovoj prirodi, da se »smjeste« na jednom položaju, da ostanu u istom borbenom poretku, jer podsvjesno »vjeruju« kako oni neće imati problema zbog toga. Još je teži slučaj i opasnije ako je statičnost, nepokretnost, posljedica slabe fizičke kondicije ljudi, jer se to teško popravljiva.

Ma kakvi razlozi bili uzrokom nepokretljivosti, posljedice po jedinicu biće, po pravilu, u gubitku inicijative i u većim ljudskim i materijalnim gubicima.

Naša strategija zahtijeva da operatika i taktika, prije svega, moraju postići potpunu efikasnost noću, po lošem vremenu, na teškom zemljištu itd., tj. u svim onim uslovima u kojima se efikasnost teške borbene tehnike veoma smanjuje, a do izražaja dolazi čovjek i njegove osobine.

Opravdanost i razumnost takvog zahtjeva su neosporne. To su prilike i uslovi kada treba angažirati sve snage i kretati u česte opće odlučne napade po cijeloj širini i dubini agresorovog rasporeda i u njegovoj pozadini.

Međutim, ne treba zaboraviti da mogu nastupiti i za nas »teški uslovi« ako starješine i jedinice učimo na klasičan način, ako borbeno obuku izvodimo pretežno kada je lijepo vrijeme i danju, ako nam oružje i oprema nisu prilagođeni složenim meteorološkim uslovima i teškom zemljištu.

Ciljevi naše odbrambene strategije mogu se ostvariti samo uz dominantnu ofanzivnost naše operatike i taktike. Po koncipiranoj teoriji i načinu planiranja i izvršenja, operacije moraju zbunjivati neprijatelja. Ofanzivnost treba da se ogleda ne toliko u zauzimanju zemljišta koliko u neprekidnoj aktivnosti u uništavanju agresora, osobito njegove nadmoćne žive sile i tehnike.

To je izuzetno težak zahtjev. On je ostvarljiv samo ako imamo, prvo, izvanredno dobro razrađenu teoriju operatike i taktike i, u tom duhu, potpuno pripremljene taktičke jedinice da tu teoriju mogu primijeniti u praksi, i drugo, ako imamo, adekvatno tome, *pripremljene i vješte starješine*, koje će svim svojim osobinama odgovarati tako složenim zahtjevima.

Šta se od starješina traži?

Prvo, da su smjele, samostalne i inicijativne ličnosti, koje će hladnokrvno komandovati u vrlo složenim operativno-taktičkim situacijama, koje se neće zbunjivati zbog toga što će se borba voditi i lijevo, i desno, i ispred, i pozadi, i iznad njihove jedinice.

Drugo, to moraju biti komandanti koji će stalno obezbeđivati *sigurne veze*, koji će ostvarivati *svoj uticaj* na niže jedinice sve do pojedinih borbenih grupa i *neposredno i neprekidno komandovati borbom*. Ako su to komandanti bataljona ili komandiri četa, oni moraju naći mogućnost da neprekidno utiču na dejstvo svakog borca ili posade, prvenstveno u protivoklopnoj borbi ili borbi protiv helikoptera i drugih borbenih sredstava agresorovih.

Treće, to moraju biti komandanti koji će primiti svu odgovornost za primljeni zadatak i pravilno se koristiti velikom autonomijom u odlučivanju i izboru načina borbenih dejstava.

Navedene karakteristike i odnos između strategije, operatike i taktike znatno će uticati i na izbor *mnogih drugih rješenja* koja se tiču *organizacije oružanih snaga*, struktuiranja taktičkih jedinica, izbora borbenih tehničkih sistema, načina borbenog i pozadinskog obezbeđenja itd.

Ispoljavanje tog uticaja odraziće se, na primer:

— *na strukturu taktičkih jedinica KoV* u pravcu njihovog *osamostaljivanja*, na sastav i veću kompletnost *pojedinih borbenih sistema* u sklopu združenih taktičkih jedinica kako bi mogle uspješnije dejstvovati. Taktičke jedinice KoV, međutim, moraju biti sposobne da i bez jače podrške sa strane ili ojačanja vode borbu i organiziraju snabdijevanje neposredno na teritoriji na kojoj se izvode borbena dejstva;

— *na strukturu združenih operativno-taktičkih grupacija* u povećavanju značaja *lakih i brzo promjenljivih borbenih sastava* i združenih taktičkih jedinica prema zadatku i ulozi koje takve grupacije dobiju, u što *univerzalnijem osposobljavanju komandi* da bi bez teškoće mogle primiti nove jedinice pod svoju komandu i prihvatiti novi i složeniji operativno-taktički zadatak, brzo ga i kvalificirano pretvoriti u odgovarajuće akcije i borbena dejstva i u što kraćem vremenu uspostaviti veze, i organizirati sadejstvo i komandovanje;

— *na izbor oružja i sistema za vatrenu podršku* radi obezbeđenja podržavajućih vatrene grupacija koje treba:

da manevruju istom brzinom kao i taktičke jedinice; da su *univerzalne u pokretljivosti, vrstama vatre i efikasnosti* (za dejstvo protiv oklopa, pješadije, za razbijanje utvrđenih objekata itd.); da budu, prije svega, *najbolje pripremljene* za preciznu i brzu vatru po malim ciljevima, itd.

— *na način zaprečavanja i miniranje* — radi toga da se masovno i efikasno zapreče sve komunikacije i pravci pogodni za dejstvo oklopnih snaga i rejoni vazdušnog desanta, uz izraženu sposobnost

da se svako zaprečavanje brzo uskladi s vrlo pokretnim, dinamičnim i aktivnim borbenim dejstvima naših snaga.

Očito je da su u sastavu naših taktičkih jedinica veoma potrebne kvalificirane i osposobljene inženjerske jedinice, a za rješavanje problema na širem operativno-strategijskom planu — velik broj radnih, građevinskih i inženjerskih sastava (odreda, brigada);

— *na taktičko-borbenu obuku jedinica i veće zahtjeve* u kvalitetu i stepenu borbene osposobljenosti vojnika raznih vrsta specijalnosti i svih starješina.

U individualnoj vještini svojih boraca i starješina, u sposobnosti da vješto dejstvuju kao dobro uigrani timovi, naše oružane snage moraju biti *na vrhu* savremenih armija. Time će nadoknaditi manjak u nekim modernim oružjima.

Da zaključimo. Zahtjevi naše strategije oružane borbe snažno utiču na teoriju i praksu operacija, njihovu suštinu i sadržaj i na izbor karakteristika i oblika taktičkih dejstava.

Naše borbe, bojevi i operacije moraju biti koncipirani smjelo i inventivno. Moraju biti realno i optimistički postavljeni, moraju, i pored većih napora i zadataka, davati optimalne rezultate.

To je potrebno, ali i realno, jer se cjelokupna oružana borba oslanja na masovni otpor miliona naših radnih ljudi i na njihovu svakovrsnu pomoć toj borbi.

S druge strane, i naša strategija ima veliku odgovornost. Ona mora omogućiti da se na operativno-taktičkom planu postigne što veći uticaj onih faktora u kojima smo mi u preimućtvu (ljudi, masovna borbena tehnika, poznavanje zemljišta, inicijativa, izbor manevra). Svojim rješenjima mora neutralizirati ili bar smanjiti značaj onih faktora koji su glavno preimućtvo svakog agresora (snaga vatre, oklopne, vazduhoplovne i desantne snage, nadmoć u vazdušnom prostoru).

To naša strategija *može obezbijediti*. To je čvrst i jasan stav, jer se koristi svim pogodnostima koje joj nudi naša doktrina odbrambenog rata, jer se zasniva na širokom općenarodnom otporu, jer je provode u život oružane snage koje su organizacijski, kadrovski, materijalno i stručno pripremljene za općenarodni odbrambeni rat.

General-pukovnik avijacije
Viktor BUBANJ